

Regionale motsetninger, myte eller realitet?

Voss 1.11.2011

UNIVERSITETET I BERGEN

11.11.2011

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk

Myte eller realitet?

- Regionale motsetninger er en realitet
- Deres politiske betydning kan være myteomspunnet
- Sentraliseringskreftene er sterke og blir sterkere
- Regional mobilisering mer "et ris bak speilet" enn et daglig trekk ved norsk politikk

Ottar og hans "nordvei" – ca.890

11.11.2011

Bilismen, kysten og sentralisering

- 1961 – Bilrasjoneringsen oppheves
- 1964 – Skei-komiteen
 - Nye kommunegrenser tilpasset veien og bilen – ikke båten
 - Kystfylkene deles øst-vest
 - Et "kyst- og havland" og et "fjord- og innland"
- Norges historiske sentrumsakse blir periferi og utkant
- Økende sentralisering – alle veier fører til Oslo
- 1970 og utover – Olje, gass og oppdrett utgjør sammen med fiskeriene mesteparten av Norges nasjonale inntjeningsevne
- Mesteparten av offentlige resurser går til det politiske sentrumsområdet i Øst.
- Økende ubalanse mellom nasjonalformuens lokalisering og den politiske og administrative makts lokalisering?
- Svært liten vilje til politisk desentralisering (Victor Norman et hederlig unntak)

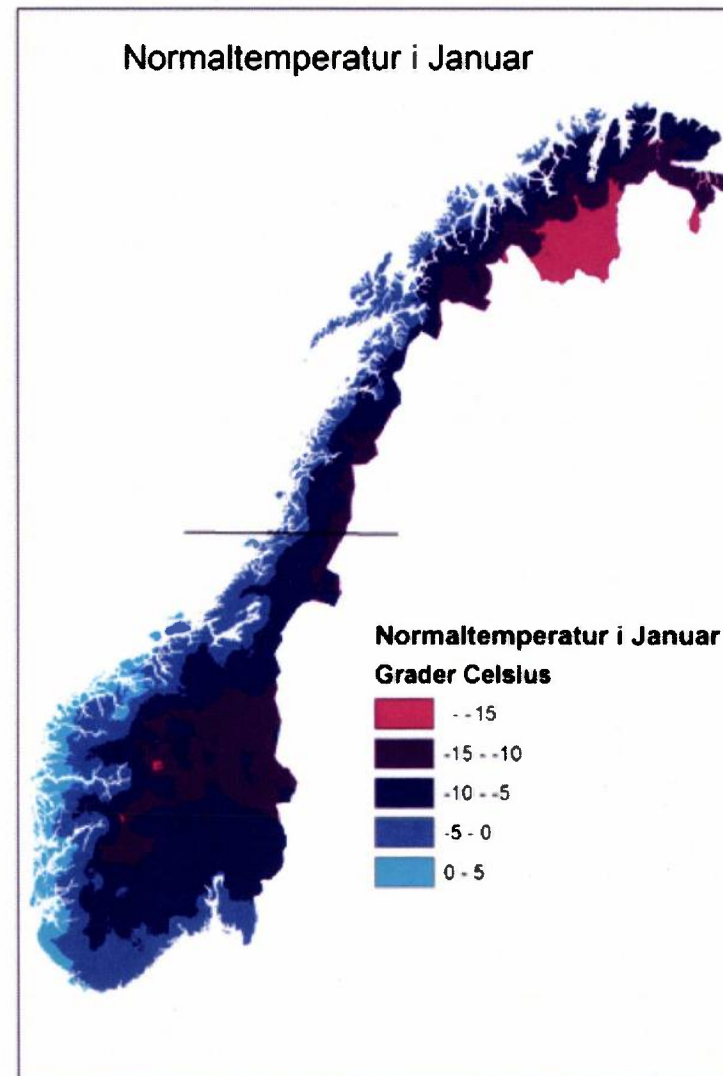

Hva forener ”nordveien” i dag?

11.11.2011

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk

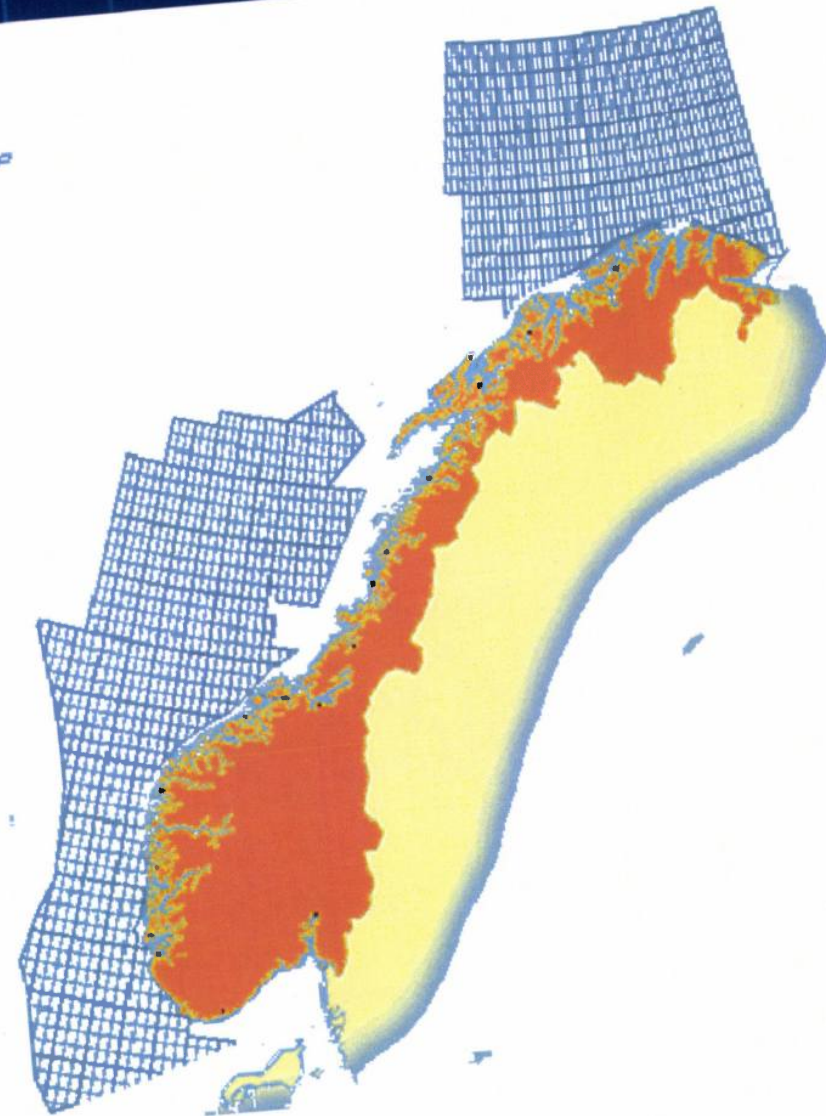
Kystlandet har et annet (isfritt) klima

11.11.2011

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk

Lokalisering av blokker for olje og gass

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk

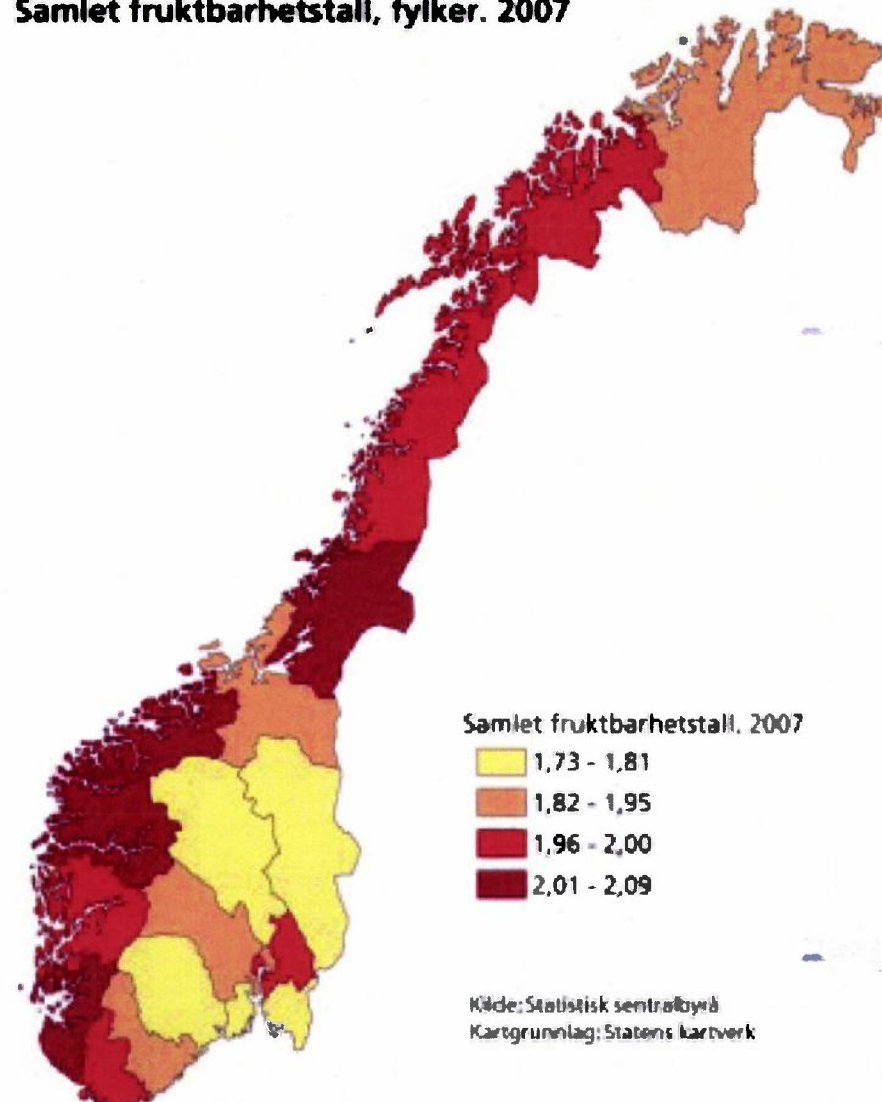
11.11.2011

Kystfylkenes fruktbarhet (Trivsel?)

- Kystfylkenes naturlige fruktbarhet er høy
- I den grad det likevel er nedgang i folketall skyldes dette at de ikke klarer å *beholde* de barna som fødes
- Mangel på kompetansearbeidsplasser, særlig for høyt utdannede kvinner
- Kompetansen søker mot det politisk-administrative sentrum i øst
- En uheldig konsekvens av til dels ekstrem sentralisering av beslutninger
- Erling Fossens "tankekraft"

Samlet fruktbarhetstall, fylker. 2007

11.11.2011

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk

Kvinner med utdanningskompetanse

% Kvinner med utdanning korrelerer med folkevekst

% Menn med høy utdanning gir ingen korrelasjon med vekst

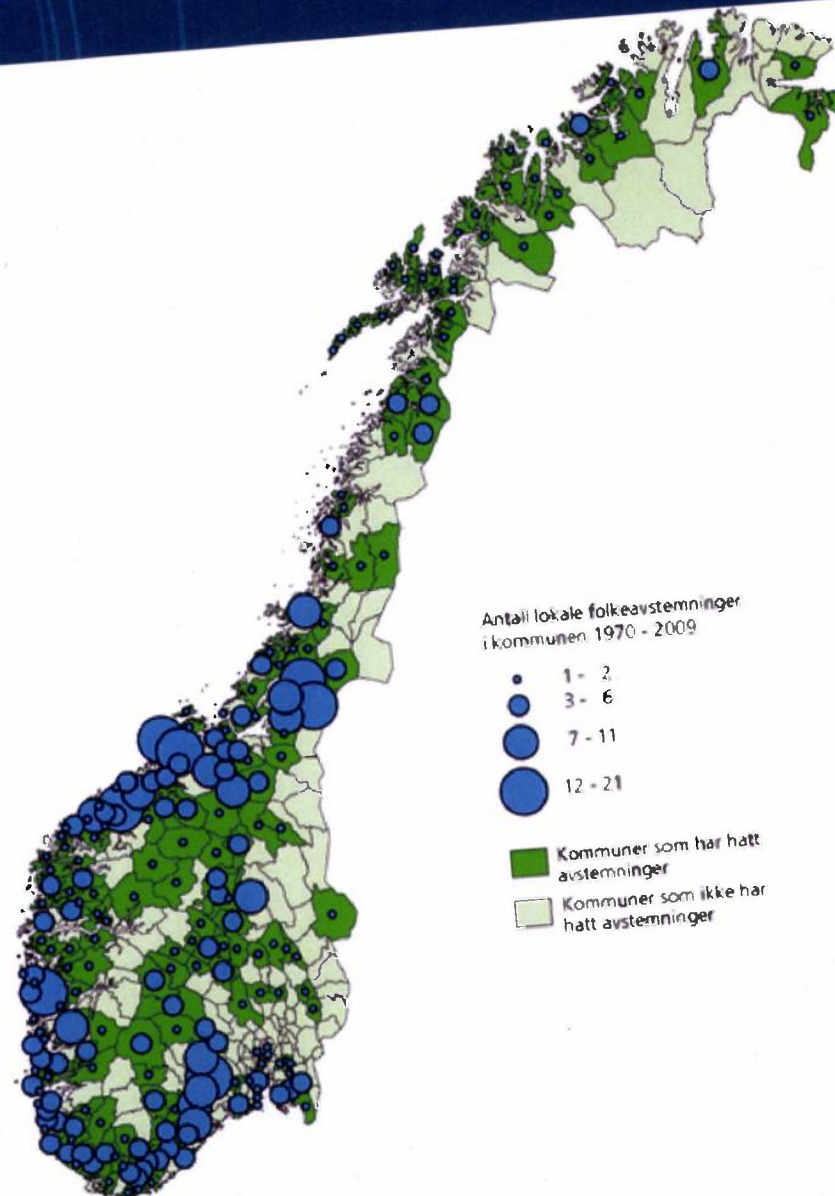

Kompetansearbeidsplasser for kvinner er ofte offentlige

Derfor er offentlige vekstimpulser viktige for utvikling

Lokale folkeavstemninger etter 1970

Professor
Institutt for samfunnsforskning
Kilde: Adamiak 2001, Statistisk sentralbyrå,
Kartgrunnlag: Statens kartverk.

11.11.2011

Den moderne "nordveiens" motsetninger og problemer?

11.11.2011

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk

Motsetninger innen kystfylkene

- Hovedmotsetningen går *ikke* mellom Vest og Nord
- Hovedmotsetningen går mellom kystland og fjordland *innen* hvert fylke
- Kystkommunene har
 - **Mesteparten av nasjonalformuen (unntak elkraft produksjon)**
 - **Mye nyetablert næringsvirksomhet**
 - **Relativt dårlig veisamband for å betjene denne virksomheten**
 - **God sysselsetting**
- Innlands og Fjordkommunene har
 - **Mer jordbruk, husdyrhold og annen tradisjonell virksomhet**
 - **Turisme både som mulighet**
 - **og problem**
 - **Minst tilbud av kompetansesarbeidsplasser**
 - **Kraftkommuner som gradvis mister den tilhørende kraftkrevende industri (Kraft gjør deg rik, men ikke kompetent)**
 - **Kortest vei til Oslo og fergefritt nord-sør samband**

Regionenes makt vil forbli sporadisk og latent dersom de fortsatt mangler en indre organisk solidaritet

11.11.2011

Professor Frank Aarebrot
Institutt for sammenlignende politikk